

Aarsberetning

fra

Den kgl. norske Kunst- og Haandværksskole

i Christiania.

Skoleaaret 1898—1899.

Christiania.

Morten Johansens Bogtrykkeri.

1899.

Skole-Efterretninger

for

Skoleaaret 1898—1899.

Skolens Overbestyrelse: *Kirke-Departementet.*

Skolens Forstanderskab:

Formand: *Skolens Direktør.*

Direktør *M. Morterud***) (fra 1889).

Marinemaler *C. W. Barth**) (fra 1897).

Arkitekt *Torolf Prytz**) (fra 1892).

Snedkermester *H. W. Schröder***) (fra 1884).

Skolens Direktør: Figurmaler, cand. jur. *I. W. Holter*,
ansat 1884.

Overlærere ved Dag- og Aftenskolen.

Landskabsmaler *H. Petersen* (Frihaandstegn. I), a. 1884 (1873***).

Landskabsmaler *P. Thurmann* (Frihaandstegn. II), a. 1884 (1869).

Figurmaler *O. Wergeland* (Frihaandstegning III), a. 1889.

Ingeniør *B. Stub* (Konstruktionstegning), kst. 1899****).

Arkitekt *H. M. Schirmer* (Ornamenttegn. I og II), a. 1884 (1873).

*) Valgte af Kirke-Departementet.

**) Valgte af Christiania Kommune.

***) De i Parenthes tilføiede Aarstal angiver Tiden for Ansættelse ved «Den kgl. Tegneskole».

****) Overlærer, Ingeniør E. Jonassen fratraadte sin Stilling ved Skolen den 1ste Januar 1899 for at gaa over i privat Virksomhed.

Arkitekt *H. Nissen* (Bygningstegning), a. 1885.

Arkitekt *H. Olsen* (Fagtegning for Haandværkere), a. 1884 (1876).

Figurmaler *W. Peters* (dekorativt Maleri), a. 1884.

Overlærere ved Aftenskolen.

Landskabsmaler *P. Barlag* (Frihaandstegn. I), a. 1885 (1879).

Landskabsmaler *C. Nielsen* (Frihaandstegn. II), a. 1884.

Kaptein *O. Færden* (Konstruktionstegn.), a. 1892 (1881).

Billedhugger *L. Utne* (Modellering), kst. 1898*).

Lærere ved Aftenskolen.

Arkitekt *B. Lange* (Frihaandstegn. I), a. 1884 (1880).

Arkitekt *Ŷ. Meyer* (Frihaandstegn. I), a. 1884.

Figurmaler *E. Nielsen* (Frihaandstegn. III), a. 1890.

Kaptein *O. Strugstad* (Konstruktionstegn.), a. 1884.

Ingeniør *J. F. Buvig* (Konstruktionstegning), kst. 1898.

Desuden har været antaget følgende Assisterenter:

Dagskolen.

Arkitekt *Fin Horn* (Bygningsklassen).

— *H. Sinding-Larsen* (Ornamentklassen).

Ingeniør *Ŷ. F. Buvig* (Konstruktionsklassen).

Aftenskolen.

Arkitekt *Fin Horn* (Bygningsklassen).

— *H. Sinding-Larsen* (Ornamentklassen).

Modellør *G. Gaudernack* (Haandværksklassen).

Ingeniør *Ŷ. F. Buvig* (Konstruktionsklassen).

Kaptein *E. A. Eriksen* (Konstruktionsklassen).

*) Billedhugger Bergslien, der var konstitueret som Overlærer i Modellering, afgik i September ved Døden. I hans Sted konstitueredes Hr. Utne fra Skoleaarets Begyndelse.

Skolens Sekretær og Kasserer: Cand. jur. *I. K. F. S. Theiste*, a. 1893.

— **Bibliothekar:** Landskabsmaler *C. Nielsen*, a. 1884.

— **Vagtmester:** *S. Mathiesen*, a. 1884.

Dagskolen

begyndte den 1ste Oktober 1898 og sluttede den 25de Mai 1899.

Undervisningen fandt Sted:

Frihaandstegning, 1ste og 2det Trin Kl. 9—11 Form.

Ornamenttegning og Konstruktionstegning Kl. 12—2 Eftm.

Frihaandstegning, 3die Trin, Bygningstegning, Fagtegning for Haandværkere og dekorativt Maleri hele Dagen fra Kl. 9, saalænge der har været tilstrækkelig lyst.

Antallet af Elever ved Dagskolen var 284, af hvilke 131 samtidig besøgte flere Discipliner.

Besøget i de forskjellige Dagklasser sees af Bilag 1. Af Dagelever var 97 kvindelige Elever.

Skolepenge ved Dagskolen: For Bygningstegning, Fagtegning for Haandværkere, dekorativt Maleri og Frihaandstegning, 3die Trin, Kr. 5.00 pr. Maaned; for hver af de øvrige Discipliner Kr. 2.00 pr. Maaned — dog saaledes, at ingen Elev erlægger en højere Kontingent end Kr. 5.00 maanedlig.

11 Elever havde Friplads. Elevernes Livsstilling vil sees af Bilag 3. Bilag 5 viser Antallet af Elever ved Dagskolen, fordelt efter Fødselssteder.

Aftenskolen

begyndte den 1ste Oktober 1898 og sluttede den 25de Mai 1899. Undervisningen foregik i Maanederne November—Marts Kl. 6—8 Aften, i de øvrige Maaneder Kl. 7—9 Aften.

Antallet af Elever ved Aftenskolen var 871, hvoraf 356 nyindmeldte. — Af Afteneleverne var 54 kvindelige Elever.

102 anmeldte Elever kunde ikke optages.

Frekvensen til de forskjellige Aftenklasser sees af Bilag 2.

Skolepengene ved Aftenskolen er Kr. 4.00 for Skoleaaret, uanset til hvilken Tid af Aaret Eleverne optages.

12 Elever havde Friplads. Elevernes Livsstilling vil sees af Bilag 4. Bilag 6 viser Antallet af nyindmeldte Elever ved Aftenskolen, fordelt efter Fødselssteder.

12 Realstuderende af Faggruppe I har underkastet sig *den lovbealede Prøve i Tegning* med følgende Udfald:

Stud. real. Michael Østensen.....	(1.4)
— Johan Lund	(1.2)
— Olaf Rysdal	(1.6)
— Kristine Lien	(1.4)
— Sem Sæland.....	(1.6)
— Antonette Rasmussen ...	(1.6)
— Ellen Lous Lange.....	(1.7)
— Olaf Yderstad	(1.7)
— Johan Berger	(1.6)
— Andreas Øyen	(1.4)
— Emil Fadum.....	(2.2)
— Hans Riddervold.....	(2.5)

Foredrag.

Perspektiv.

Foredrag over Perspektiv i Forbindelse med Undervisning i Perspektivtegning har i Skoleaaret været holdt af Landskabsmaler H. Petersen:

For Eleverne af Bygningsklassens Dagskole 3 Gange ugentlig i Eftermiddagstimerne fra 4—6.

For Aftenskolens Elever i Timerne fra 8—9 Aften 3 Gange ugentlig i Maanederne November—April. Det sidste Kursus har været besøgt af 17 Elever.

Statik.

For Bygningsklassens Elever i Dagskolen har Kaptein Strugstad gennemgaaet i en Række Foredrag elementær Styrkeberegning med Anvendelse paa Bygningskonstruktioner. Kurset afsluttedes med en Prøve.

Arithmetik og Geometri.

Et Kursus i Arithmetik og Geometri har været afholdt af cand. real. *A. Alexander*. Kurset har været besøgt af 41 Elever.

Den aarlige Udstilling af Elevarbejder,

der fandt Sted den 29de og 30te Mai 1899, var talrig besøgt.

Skolens Bibliothek

har været holdt aabent i Skoleaaret 2 Gange ugentlig 2 Timer ad Gangen.

Lærerstipendier.

Det i dette Øiemed for Budgetterminen bevilgede Beløb Kr. 1000.00 fordeltes af Kirkedepartementet, efter Forstanderskabets Forslag, mellem Overlærerne *P. Barlag* og *L. Utne*, med 500 Kr. til hver, den Første til en Reise til Sverige, Danmark og Tyskland, den Anden til Paris.

Desuden bevilgedes af Storthinget til Lithograf og Raderer *J. Nordhagen* et Stipendium stort Kr. 2500 for videre at uddanne sig i grafisk Kunst med Forpligtelse til at overtage en Overlærerpost i disse Fag ved Skolen.

Stipendier for Elever af Skolen.

Aarlig uddeles Skolestipendier til Elever af Skolen, der er trængende, og som ved Talent, Flid og god Opførsel har

vist sig værdige dertil. I dette Øiemed var for Budget-terminen bevilget Kr. 1000,00, der uddeltes til Malersvend *Hagbart Jakobsen*, Malerlærling *Th. Schirmer*, Træskjærer *B. Evenvold*, Snedker *Leo Müller* og Gravør *Eivind Lund* (hver Kr. 200.00).

Horns Legat.

Legatkapitalen udgjør Kr. 400.00, og de aarlige Renter skal efter Statutterne uddeles som Præmier til en eller to af Skolens bedste Elever blandt Haandværkslærlinge eller Svende.

Renterne for afvigte Budgetaar anvendtes til Præmie for Elev af Bygningsklassen Bygningssnedker *Niels F. Sveen*.

Johan Finnes Legat.

Legatet er tillagt den kgl. Kunst- og Haandværksskole, og bestyres af Kirke-Departementets Chef i Forbindelse med Skolens Forstanderskab. Legatets Kapital udgjør for Tiden Kr. 80,520.22. De aarlige Renter skal hvert Aar paa Testators Fødselsdag, den 26de Oktober, uddeles til værdige, trængende norske Kunstnere — Malere, Lithografer og Kunstnere, som med disse kan sættes i Klasse, — til Befordring af deres Studium i *Fødelandet*.

Af Renterne for afvigte Budgetaar uddeltes Stipendier til: Malerne *Otto Hjort*, *Carl Løkke*, *Emanuel Wigeland*, *Carl Joh. Holter* og Xylograf *B. Gulbrandsen* hver Kr. 400.00 samt Malerne *Hans Mørch*, *Fuliane Langberg* og *Dina Aschehoug* hver Kr. 300.00.

Skolens Undervisningsplan findes aftrykt som Bilag No. 7.

Skolen har i det forløbne Aar ifølge Kassererens Regnskab havt følgende Indtægter og Udgifter:

Indtægter:

1. Beholdning fra forrige Regnskabsaar	Kr. 3,265.25
2. Skolepenge:	
a. Dagskolen	Kr. 4,611.00
b. Aftenskolen	» 3,344.00
	<hr/>
	» 7,955.00
3. Christiania Kommunes Bidrag	» 20,000.00
4. Statskassens Tilskud	» 52,000.00
5. Tilfældige Indtægter	» 12.97
	<hr/>
	Kr. 83,233.22
	<hr/>

Udgifter:

1. Lønninger	Kr. 42,253.32
2. Ekstraundervisning og Foredrag	» 8,384.75
3. Bibliotheket	» 1,428.65
4. Fripladse	» 383.00
5. Stipendier:	
a. for Direktør og Lærere . .	Kr. 1,000.00
b. for Elever	» 1,000.00
c. for Lithograf Nordhagen .	» 2,500.00
	<hr/>
	» 4,500.00
6. Inventar og Samlinger	» 4,415.32
7. Leie af Lokale	» 7,960.00
8. Lys og Brænde	» 7,202.29
9. Blandede og tilfældige Udgifter:	
a. Kontor- og tilf. Udgifter . .	Kr. 2,344.27
b. Renhold	» 814.50
c. levende Model	» 367.00
	<hr/>
	» 3,525.77
10. Undervisning i Tegning for Berg- og Real- studerende	» 1,200.00
Beholdning 30te Juni 1899	» 1,980.12
	<hr/>
	Kr. 83,233.22
	<hr/>

Christiania i Oktober 1899.

I. W. Holter.

Bilag 2.

Tabel over Elevantallet i Skolens Klasser i Skoleaaret 1898—1899.

(Aftenskolen.)

Klasserne for Frihaandstegning, 1ste Trin	404	Elever.
Klasserne for Do. 2det Trin	149	—
Klassen for Do. 3die Trin	65	—
Konstruktionsklasserne	272	—
Ornamentklassen	60	—
Modellerklassen	38	—
Bygningsklassen	70	—
Haandværksklassen	39	—
Dekorationsmalerklassen	14	—

Bilag 3.

Tabel, visende Dagskole-Elevernes Livsstilling.

Bygningsteknikere	130
Fotografer	1
Gartnere	1
Guldsmede og Gravører	3
Ingeniører	1
Kunstnere:	
Malere	9
Lithografer	1
Lærere og Lærerinder	13
Malere	26
Modellører	1
Skoleelever (Tegneprøve til Ex. artium)	48
Snedkere og Træskjærere	9
Tegnere	17
Teknikere	2
Ubestemte (hvoraf 19 Kvinder).....	22
	<hr/>
	284

Bilag 4.

Tabel, visende Aftenskole-Elevernes Livsstilling.

Billedskjærere og Træskjærere	32
Bygningsteknikere	299
Ciselører	8
Dreiere	1
Fotografer og Retouchører	4

Lateris 344

	Transport	344
Gibsmagere		2
Gjørtlere		1
Gravører		21
Guldsmede		26
Instrumentmagere		1
Kobberstikkere		1
Konditorer		1
Kontorister		2
Kunstnere:		
Malere		10
Kurvmagere		1
Lithografer		7
Lærere og Lærerinder		14
Malere		183
Mekanikere		8
Militære		2
Modellører		4
Sadelmagere		1
Skoleelever		7*)
Snedkere		138
Smede		13
Stenhuggere		3
Studenter (Berg- og Realstuderende) ..		23
Tapetsere		21
Tegnere		6
Teknikere		2
Typografer og Trykkere		6

Lateris 848

*) Heri medregnet 3 Artianere, der har aflagt Prøven i Frihaandstegning ved Skolen.

	Transport	848
Visergutter		1
Vognlakerere		1
Xylografer og Chemigrafer		5
Ubestemte (samtlige Kvinder)		15
Uhrmagere		1
		<hr/>
		871

Bilag 5.

Tabel, visende Antallet af Elever ved Dagskolen i Skole-
aaret 1898—1899 fordelt efter Fødselssteder.

Aalesund	2	Transport	176
Akershus Amt	22	Hamar	1
Bergen	6	Hammerfest	1
Bratsberg Amt	5	Haugesund	1
Buskeruds Amt	5	Hedemarkens Amt	17
Christiania	112	Holmestrand	2
Christianssand	2	Horten	4
Christianssund	1	Jarlsb. og Laurvigs Amt	3
Drammen	8	Kristians Amt	5
Egersund	1	Lillehammer	2
Finmarkens Amt	4	Mandal	4
Fredrikshald	2	Moss	3
Fredriksstad	2	Namsos	2
Gjøvik	2	Nedenæs Amt	3
Grimstad	2	Nordlands Amt	6
	<hr/>		<hr/>
	Lateris		230
	176		

Transport 230	Transport 268
Nordre Bergenhus Amt 2	Trondhjem 1
Nordre Trondhjems Amt 4	Tromsø 1
Romsdals Amt 2	Tromsø Amt 2
Sarpsborg 2	Tønsberg 3
Smaalenenes Amt 15	
Stavanger Amt 4	
Stavanger 4	England 1
Stenkjær 1	Afrika 1
Søndre Bergenhus Amt 2	Nordamerika 5
Søndre Trondhjems Amt 2	Sverige 2
Lateris 268	284

Bilag 6.

Tabel, visende Antallet af nyindmeldte Elever ved Aftenskolen
i Skoleaaret 1898—1899 fordelt efter Fødselssteder.

	Transport 171
Akershus Amt 32	Drøbak 3
Bergen 3	Egersund 1
Bodø 1	Farsund 1
Bratsbergs Amt 4	Flekkefjord 1
Brevik 2	Finmarken 1
Buskeruds Amt 11	Fredrikshald 5
Christiania 111	Fredriksstad 3
Christianssund 2	Haugesund 1
Drammen 5	
Lateris 171	Lateris 187

	Transport 187
Hedemarkens Amt	30
Holmestrand	2
Hønefos	1
Jarlsb. og Laurvigs Amt	11
Kongsberg	1
Kragerø	1
Kristians Amt	13
Laurvig	2
Lillehammer	5
Lister og Mandals Amt	2
Mandal	4
Molde	1
Mosjøen	1
Moss	2
Nedenæs Amt	7
Nordlands Amt	4
Nordre Bergenhus Amt	4
Nordre Trondhjems Amt	1
Porsgrund	1
	<hr/>
	Lateris 280

	Transport 280
Risør	1
Romsdals Amt	6
Sarpsborg	1
Smaalenenes Amt	21
Stavanger	2
Stavanger Amt	7
Svelvik	1
Søndre Bergenhus Amt	1
Søndre Trondhjems Amt	2
Trondhjem	4
Tromsø	2
Tønsberg	5
Vardø	1
	<hr/>
Amerika	3
Danmark og Island	4
Sverige	13
Tyskland	2
	<hr/>
	356

Bilag 7.

Plan for Undervisningen
ved
den kgl. Kunst- og Haandværksskole
i Christiania.

(Approberet ved Kirke-Departementskrivelse af 12te Oktober 1889
cfr. Skrivelser af 9de Oktober 1893 og 22de Juli 1899.)

1. **Frihaandstegning**, 1ste Trin: Tegning efter Forlæggeblade uden Skygge. Forsaauidt Elevens Standpunkt gjør det fornødent, begyndes med retliniede Figurer, fra hvilke i ethvert Fald snaarest mulig gaaes over til krumliniede eller sammensatte ornamentale Former (Blad- og Kalkformer), og fortsættes i en med udelukkende Hensyn til Elevens Fremskridt fortsat Rækkefølge, indtil han formaar nogenlunde korrekt at gjengive et mere udviklet Ornament.
Eleverne behøver ingen Forkundskaber.
2. **Frihaandstegning**, 2det Trin: Tegning efter Legemer.
 - A. 1. enkle, af plane Flader begrænsede Legemer (Kubus Prisme og Pyramide);
 2. vanskeligere, af saavel rette som krumme Flader begrænsede Legemer;
 3. Sammenstilling af flere Legemer.
Forud for Tegningen gaar en Forklaring af Perspektivets Hovedregler samt deres Anvendelse i det foreliggende Tilfælde. Til Klargjørelse af de saaledes indøvede perspektiviske Reglers praktiske Nytte gaaes over til
 4. Modeller, hentede fra det praktiske Liv (Stuhlmanns Modeller, Vaseformer o. l.) — alt uden Skygge, idet de ikke synlige Linier punkteres.
Eleverne maa have gennemgaaet 1.
3. B. Tegning med Skygge efter stereometriske Legemer, ornamentale og andre Atstøbninger i Relief samt Dyremasker.
Eleverne maa have gennemgaaet 1 og 2.

4. **Frihaandstegning**, 3die Trin:
 - A. Tegning med Skygning efter Masker og Afstøbninger af Hænder og Fødder, Buster og hele Figurer. Anatomisk Tegning efter Kranier, Skelet og Muskelmand.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2 og 3.
5. B. Tegning efter levende Model.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2, 3 og 4.
6. **Konstruktionstegning**, 1ste Trin:
 - A. Øvelse i Brug af Tegneapparater og Optrækning: Plangeometrisk Tegning til og med Keglesnitlinier, Spiraler og Cykloider.
 - B. Projektionslærens almindelige Grundsætninger. Projektion af Legemer, begrænsede af plane og krumme Flader.
 - C. Snit og Udfoldinger.
 - D. Skyggetegning.
Eleverne maa have gennemgaaet 1.
7. E. Perspektivtegning.
Eleverne maa have gennemgaaet 1 samt 6, A og B.
8. **Konstruktionstegning**, 2det Trin: *)
 - A. Deskriptiv Geometri: Tegning efter Holst og Johannsens, Brochs samt Leroys Lærebøger med Anvendelse paa Skyggelæren.
Eleverne maa have gennemgaaet 1 og 6.
9. B. Maskintegning: *)
 1. De enkelte Maskindeles Konstruktion.
 2. Opmaaling af Modeller og Maskiner samt Konstruktion af sammensatte Maskiner efter Skisser og Opgaver.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 6 og 20.
10. **Ornamenttegning**:
 - A. Elementær Ornamentlære: Skelettet og almindelig Bygning af Ornamentet uden Hensyn til Stilperioder.
Eleverne maa have gennemgaaet 1 og 6.
 - B. Gennemgaaelse i Foredrag med Tegning af den græskromerske Stil- og Formlære.

*) For de Berg- og Realstuderende.

11. A. Stilisering af Planter.
B. Anvendt Ornamentlære: Anvendelse af Ornamentiken i de forskellige Stilperioder under Hensyn til de forskellige Fag.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2, 3, 4, 6 og 10.
12. **Modellering i Ler og Vox:**
A. Kopieren af ornamentale og andre Afstøbninger i Relief samt Masker.
B. Modellering i Relief efter fritstaaende Gjenstande.
C. Modellering efter grafiske Fremstillinger.
Eleverne maa have gennemgaaet 1 og 2.
13. D. Modellering efter levende Model.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2 og 12.
14. E. Modellering efter egne Kompositioner.
Eleverne maa have gennemgaaet, 1, 2, 10, 12 og 13.
I Forbindelse med Undervisningen i Modellering bibringes Eleverne Øvelse i at tage Form samt i Støbning i Gips.
15. **Bygningstegning:**
A. Elementær Bygningslære: a. Murkonstruktioner; b. Tømmerkonstruktioner; c. enkle Jernkonstruktioner; d. Indretningsarbejder.
B. Løsning af Opgaver i ovennævnte Fag.
Hertil Foredrag over Bygningskonstruktion og Materiallære samt Fasthedslæren anvendt paa Bygningskonstruktioner.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2 A, 6 og 20.
16. C. Arkitektonisk Stillære: Gennemgaaelse af Stil- og Proportionslæren.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 6, 10, 15 og 20.
17. **Fagtegning for Haandværkere.** Faglig Undervisning i Haandværk og Kunsthaandværk.
A. Opmaaling og Tegning efter Modeller og Forlæggeblade af Gjenstande inden Elevens Haandværk.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2 A, 6 og i Regelen 10.

18. B. Selvstændig Komposition af Gjenstande inden Elevens Fag med Udførelse af Arbeids- og Detaljtegninger. Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2, 3, 4, 6, 10 og 17. Elever, hvis Haandværk betinger Kjendskab til plastisk Ornamentik, maa tillige have gennemgaaet 12.
19. **Dekorativt Maleri:**
- A. 1. Malen efter Dekorationsdele i Gibs eller andet Materiale med særligt Hensyn til Behandlingen af Lys og Skygge.
2. Malen efter farvige Dekorationsdele i Akvarel, Lim, Tempera og Olje.
3. Mindre Opgaver, hvor Grundformen er given.
4. Malen efter Naturgjenstande, der finder Anvendelse i Dekorationen.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2, 3, 6, 7 og 10.
- B. 1. Opgaver over samlede Dekorationer, hvor Grundformen er given — udført i Akvarel med Maalestok.
2. Udførelse i naturlig Størrelse efter egne Akvarelskisser.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2, 3, 4, 6, 7, 10 og 19 A.
20. **Grafisk Kunst:**
1. Øvelser i Tegning med Pen og Tusch efter Træsnit, Raderinger, Kobberstik, Gibsafstøbninger og Natur.
2. Radering, Etsning, Arbejde med Gravstikke.
3. Tegning og Graving paa Sten og Tegning paa Aluminium samt Etsning. Øvelser i Haandtryk.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2 og 3.
21. **Arithmetik og Geometri:**
- A. Regning: til og med Uddragning af Kvadratrødder (tildels Kubikrødder).
B. Bogstavregning til og med Løsning af 1ste Grads Ligninger med en Ubekjendt.
C. Plangeometri: Dens Elementer og praktiske Anvendelse til Beregning af Triangler, Polygoner og Cirkler.
D. Stereometri: Beregning af de almindelige geometriske Legemer.
Eleverne behøver ingen Forkundskaber.
-